

Jacek Kapuściński

Bibliografia duchowieństwa diecezji częstochowskiej: publikacje na łamach "Kroniki Diecezji Kujawsko-Kaliskiej" w latach 1907–1925

Studia Włocławskie 17, 531-537

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JACEK KAPUŚCIŃSKI

**BIBLIOGRAFIA DUCHOWIEŃSTWA
DIECEZJI CZĘSTOCHOWSKIEJ
Publikacje na łamach „Kroniki Diecezji Kujawsko–Kaliskiej”
w latach 1907–1925**

Utworzona w 1925 r. diecezja częstochowska objęła swoim zasięgiem m.in. tereny, które wcześniej wchodziły w skład diecezji włocławskiej. Wraz z tym obszarem do nowo powstałej diecezji włączono również pracujące tam duchowieństwo. W ten sposób inkardynowano aż 169 księży¹. Spośród tego grona wielu z nich podejmowało działalność pisarską. Swoje prace publikowali przeważnie w różnych czasopismach, spośród których wyróżniała się wydawana od 1907 r. „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej”. Nie dziwi ten fakt, bowiem był to urzędowy periodyk diecezjalny, a więc jego łamy redaktorzy w pierwszej kolejności otwierali piszącym duchownym².

Treść zamieszczanych tam artykułów dotyczyła dość szerokiej problematyki kościelnej i społecznej. Generalnie można osadzić ją w trzech nurtach tematycznych, zawierających nauki teologiczne, literaturę faktu i publicystykę. W ramach zagadnień teologicznych dominowała teologia pastoralna. Ponadto księża poruszali kwestie dotyczące historii Kościoła, katechetyki i homiletyki. Na literaturę faktu z kolei składały się reportaże z życia parafii. Całość natomiast zamykały felietony publicystyczne, w których autorzy prezentowali aktualne poglądy w odniesieniu do świata polityki i kultury.

KS. JACEK KAPUŚCIŃSKI – kapłan archidiec. częstochowskiej, dr n. hum. w zakresie historii, mgr. lic. teologii, dyrektor Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej, wykładowca historii Kościoła w Wyższym Instytucie Teologicznym oraz Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej i Diecezji Sosnowieckiej w Częstochowie.

¹ J. Związek, *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, Częstochowa 1990, s. 166–170.

² *Od Redakcji*, „Kronika Diecezji Kujawsko–Kaliskiej” (KDKK), 1(1907), s. 10–11.

Niniejsza bibliografia zawiera wykaz publikacji księży diecezji częstochowskiej, którzy przynależąc wcześniej do diecezji włocławskiej drukowali artykuły na łamach „Kroniki Diecezji Kujawsko-Kaliskiej”. Ich osiągnięcia w tej dziedzinie twórczości stanowiły cenne dziedzictwo dla nowo powstałej diecezji, tym bardziej, że niektórzy z nich swoje umiejętności pisarskie rozwijali po 1925 r.

1. Nauki teologiczne

1.1. Teologia pastoralna

Chwił[ł]owicz M., *Ochrona powołań kapłańskich w parafii*, KDKK, 18(1924), s. 234–235.

Czok J., *O konieczności zachowania porządku w codziennym życiu kapłańskim*, KDKK, 19(1925), s. 360–368.

Czok J., *Potrzeba bractw i stowarzyszeń w parafii*, KDKK, 18(1924), s. 183–187.

Jankowski M., *Sporządzanie testamentów przez księży*, KDKK 18(1924), s. 246–247.

Korwin-Szymanowski B., *Zadania duszpasterstwa w chwili obecnej*, KDKK, 14(1920), s. 307–313.

Kowalski W., *Głos w sprawie Stowarzyszenia „Unitas”*, KDKK, 13(1919), s. 122–123.

Kowalski W., *W sprawie uposażenia duchowieństwa*, KDKK, 13(1919), s. 193–196.

Mirecki F., *O księgach st[anu] cywil[nego], świadectwach, ślubach i pogrzebach poza parafią*, KDKK, 16(1922), s. 299–306.

Muszyński L., *O rachunkowości parafialnej*, KDKK, 17(1923), s. 28–36.

Niedźwiedzki S., *Duszpasterz a inteligencja*, KDKK, 19(1925), s. 261–267.

Patrzyk J., *Konieczność i sposoby zakładania Stowarzyszeń Robotników Chrześcijańskich*, KDKK, 19(1925), s. 165–166.

Patrzyk J., *Kursy społeczne w Seminarium Duchownym we Włocławku*, KDKK, 16(1922), s. 361–362.

Patrzyk J., *Sprawozdanie Sekretarza General[nego] Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich w Częstochowie*, KDKK, 17(1923), s. 106–110.

Patrzyk J., *Sprawozdanie z wykładów społecznych w Seminarium Duchownym we Włocławku*, KDKK, 17(1923), s. 230–231.

- Przygodzki W., *Protokół konferencji księży dziekanów*, KDKK, 12 (1918), s. 188–197.
- Zawadzki W., *Od Sekretariatu Generalnego Stowarzyszeń dla Młodzieży w diecezji kujawsko-kaliskiej*, KDKK, 13(1919), s. 357–358.
- Zawadzki W., *Sprawozdanie Sekretarza Generalnego do Stowarzyszeń Młodzieży*, KDKK, 14(1920), s. 59–60.
- Zawadzki W., *Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Związku Stowarzyszeń Młodzieży od 1 lutego do 1 maja 1920 r.*, KDKK, 14(1920), s. 157–160.
- Zawadzki Z., *Wizyty parafialne kolędowe i pozakolędowe*, KDKK, 17(1923), s. 36–42.
- Zieliński H., *O naszych stosunkach parafialnych*, KDKK, 12(1918), s. 15–20.
- Zieliński H., *O współczesnych warunkach pracy na parafii*, KDKK, 18(1924), s. 235–239.
- Zieliński H., *Praca pasterska, a organ diecezjalny*, KDKK, 11(1917), s. 169–174.
- Zieliński H., *W sprawie podarunków kolendowych*, KDKK, 4(1910), s. 349–350.

1.2. Historia Kościoła

1.2.1. Dzieje parafii

- Berent L., *Pątnów (Budowa kościoła podczas wojny)*, KDKK, 16(1922), s. 18–24.
- Gorzędowski F., *W sprawie kościoła w Poczėsnie*, KDKK, 6(1912), s. 26–28.
- Gryglewicz F., *Częstochowa*, KDKK, 19(1925), s. 275–278.
- Lubowidzki M., *Monografia kościoła koniecpolskiego*, KDKK, 12(1918), s. 170–176, 241–245, s. 266–269.
- Majewski S., *W sprawie monografii „Kościelna Wieś pod Kaliszem”*, KDKK, 3(1909), s. 52–53.
- Mietliński A., *Panki*, KDKK, 19(1925), s. 326–328.
- Orżanowski W., *Z aktów parafii Naramice i Łyskornia*, KDKK, 3(1909), s. 13–15.
- Smolarkiewicz W., *Biała. Kościół i parafia w powiecie częstochowskim*, KDKK, 19(1925), s. 180–188.

1.2.2. Biogramy

- Ciesielski M., *Śp. ks. Józef Czupryński*, KDKK, 13(1919), s. 335–336.
- Ciesielski M., *Śp. ks. Franciszek Tański*, KDKK, 13(1919), s. 337.
- Ciesielski M., *Śp. ks. Ignacy Jankowski*, KDKK, 13(1919), s. 337–339.
- Ciesielski M., *Śp. ks. Władysław Musielewicz*, KDKK, 13(1919), s. 339–342.
- Grzywak J., *Śp. ks. Edmund Krynicki*, KDKK, 19(1925), s. 26–28.
- J[ankowski] T., *Śp. ks. Józef Piotrkowski*, KDKK, 7(1913), s. 25–26.
- Jatowtt A., *Śp. Siostra Ludwika Maria Wisłouch*, KDKK, 19(1925), s. 259–261.
- Kokowski W., *Śp. ks. Kacper Korycki*, KDKK, 18(1924), s. 381–383.
- Mietliński A., *Śp. ks. Ignacy Bromski*, KDKK, 17(1923), s. 459–460.
- Niedźwiedzki S., *Śp. ks. Antoni Orchowski*, KDKK, 17(1923), s. 219–223.
- Osmelak J., *Śp. ks. Piotr Filipkiewicz*, KDKK, 18(1924), s. 306–307.
- Przygodzki W., *Śp. ks. Justyn Gryglewski*, KDKK, 7(1913), s. 236–239.
- Wróblewski B., *Wspomnienie o śp. ks. kan. Puaczu*, KDKK, 12(1918), s. 89–91.
- Z[ieliński] H., *Śp. ks. Władysław Gumiński*, KDKK, 16(1922), s. 497–499.

1.3. Katechetyka

- Grochowski A., Rec.: W. Gadowski, *Ilustrowany rzymsko-katolicki katechizm elementarny*, Tarnów 1916; KDKK, 11(1917), s. 31–32.
- Kokowski W., *Parę słów wyjaśnienia w sprawie krytyki Katechizmu*, KDKK, 3(1909), s. 409–410.
- Makowski K. [i in.], *Koło Ks. Prefektów Diecezji Kujawsko-Kaliskiej*, KDKK, 13(1919), s. 279–283.
- Wtorkiewicz F., *Wykład religii przez duszpasterza w szkołach w obrębie parafii*, KDKK, 17(1923), s. 46–51.

1.4. Homiletyka

- Wróblewski B., *Mowa żałobna*, KDKK, 12(1918), s. 91–96.

2. Literatura faktu (reportaże z życia parafii)

- Bentkowski E., *Ręczno. Misje parafialne*, KDKK, 14(1920), s. 62–64.
- Christoph A., *Łobudzice. Misje*, KDKK, 5(1911), s. 32–33.

- Christoph A., *Mierzyn. Misje parafialne*, KDKK, 14(1920), s. 280.
- Ciesielski M., *Częstochowa*, KDKK, 13(1919), s. 314–315; 14 (1920), s. 25–29.
- Hadaś E., *Rudlice. Misje parafialne*, KDKK, 17(1923), s. 527–528.
- Hławsa L., *Grzymalina Wola. Misje parafialne*, KDKK, 16(1922), s. 263.
- Jankowski T., *Brzeźnica*, KDKK, 2(1908), s. 158–160; 3(1909), s. 161–162.
- Jankowski T., *Brzeźnica. Renowacja misji*, KDKK, 13(1919), s. 201–203.
- Jędrzycki Z., *Wójcin. Misje parafialne*, KDKK, 18(1924), s. 415–416.
- K[okowski] W., *Rzaśnia. Misje parafialne*, KDKK, 17(1923), s. 190–192.
- Kokowski W., *Erekcja parafii w Kiełczygłowie i poświęcenie tymczasowej kaplicy*, KDKK, 18(1924), s. 555–560.
- M[etler] B., *Kruszyna. Rekolekcje – misje*, KDKK, 13(1919), s. 201.
- Michalski B., *Kamieńsk. Nowe organy*, KDKK, 7(1913), s. 353–356.
- Mietliński A., *Panki. Misje parafialne*, KDKK, 15(1921), s. 93–94.
- Mietliński A., *Z dekanatu kłobuckiego*, KDKK, 17(1923), s. 67–71, 185–187.
- Mietliński A., *Krzepice. Instalacja nowego proboszcza*, KDKK, 17(1923), s. 255–256.
- Mietliński A., *Kłobuck. Misje parafialne*, KDKK, 17(1923), s. 310–311.
- Milewski S., *Zbrachlin. Misje OO. Redemptorystów*, KDKK, 18(1924), s. 209.
- Muszyński L., *Bogdanów. Misje*, KDKK, 19(1925), s. 54–55.
- Niedźwiedzki S., *Lutomiersk. Misje parafialne*, KDKK, 16(1922), s. 467–469.
- Nowicki R., *Gorzkowice. Misje parafialne*, KDKK, 13(1919), s. 127–128.
- Orzanowski W., *Mokrsko. Misje parafialne*, KDKK, 18(1924), s. 38–40.
- Peche [T.], *Z dekanatu brzeźnickiego*, KDKK, 17(1923), s. 523–524.
- Rechciński [I.], *Czarnożyły. Misje parafialne*, KDKK, 18(1924), s. 619–620.
- Sobczyński J., *Z dekanatu kaliskiego*, KDKK, 18(1924), s. 201–203.
- Szczotkowski W., *Rzejowice. Z wizyty pasterskiej*, KDKK, 17(1923), s. 72.
- Zawadzki W., *Kłobucko. Sprawa stowarzyszeń młodzieży*, KDKK, 14(1920), s. 216.

3. Publicystyka

- Kowalski W., *W sprawie Zjednoczenia Ludowego*, KDKK, 12(1918), s. 63–64.

Patrzyk J., *Potrzeba akcji kulturalno-oświatowej wśród ludności robotniczej*, KDKK, 19(1925), s. 160–161.

Patrzyk J., *Nieodzwonne warunki akcji kulturalno-oświatowej*, KDKK, 19(1925), s. 167.

Patrzyk J., *Organizacje robotnicze w miastach*, KDKK, 19(1925), s. 197–201.

Zieliński H., *Jeszcze w sprawie wychodźstwa*, KDKK, 3(1909), s. 18–20.

Zieliński H., *Odrodzenie a prasa*, KDKK, 11(1917), s. 134–137.

Zieliński H., *W sprawie Stronnictwa Ludowego*, KDKK, 11(1917), s. 347–349.

Zieliński H., *Nieco o wpływach ujemnych na duszę ludu*, KDKK, 11(1917), s. 371–378.

* * *

Wśród duchowieństwa nowo powstałej diecezji częstochowskiej znalazło się 169 księży pochodzących z diecezji włocławskiej. Niektórzy z nich, poza działalnością duszpasterską, zajmowali się także twórczością pisarską, publikując swój dorobek m.in. na łamach „Kroniki Diecezji Kujawsko-Kaliskiej”. Osiągnięcia te ze wszech miar zasługują na uwagę, tym bardziej, że nie tylko prezentują kondycję intelektualną piszących, ale również mają niepośledni wkład w rozwój myśli teologicznej i szeroko rozumianej kultury.

Publikowane przez tych duchownych prace w przeważającej mierze dotyczyły problematyki teologicznej. Pod względem ilościowym prym wiodła teologia pastoralna. W jej ramach znalazły się 23 artykuły, które wyszły spod piór 12 księży. Szczególną aktywność w tej tematyce wykazali: ks. Józef Patrzyk, ks. Wincenty Zawadzki i ks. Henryk Zieliński.

Dużą popularnością cieszyły się również prace z zakresu historii Kościoła. Były one utrzymane w formie artykułów o dziejach parafii i biogramów zmarłych osób duchownych. W tej pierwszej grupie pod względem merytorycznym wyróżniały się szkice autorstwa ks. Mikołaja Lubowidzkiego i ks. Władysława Smolarkiewicza. Poza nimi zagadnienia te poruszało jeszcze sześciu księży. Biografistyką z kolei zajmowało się 11 pisarzy w sutannach, spośród których największe osiągnięcia miał ks. Michał Ciesielski (4 biogramy).

W nurcie zagadnień katechetycznych zaś swoje artykuły ogłosiło drukiem czterech księży, natomiast z zakresu homiletyki kazanie pogrzebowe opublikował ks. Bolesław Wróblewski.

Zdecydowanie skromniej w porównaniu z osiągnięciami teologicznymi prezentował się dorobek piśmienniczy duchownych w ramach literatury faktu. Wszystkie tego typu prace miały postać reportaży z życia parafii (30 publikacji). W tym nurcie najczęściej pisali ks. Teofil Jankowski i ks. Antoni Mietliński.

Pod względem ilościowym natomiast najslabiej przedstawiała się twórczość publicystyczna (8 artykułów). Warto jednak podkreślić, że aż siedem z tych felietonów wyszło spod piór dwóch księży: Józefa Patrzyka i Henryka Zielińskiego.

Reasumując należy stwierdzić, że z czasopismem „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” w latach 1907–1925 współpracowało aż 44 księży diecezji włocławskiej, którzy od 1925 r. znaleźli się w strukturach nowo powstałej diecezji częstochowskiej. Stanowiło to 26% ogółu duchowieństwa inkardynowanego z diecezji włocławskiej do diecezji częstochowskiej. Z tego grona najwięcej prac opublikowali: ks. Henryk Zieliński (9), ks. Antoni Mietliński (7), ks. Józef Patrzyk (7) i ks. Michał Ciesielski (6).

SUMMARY

The Częstochowa diocese establishing in 1925 caused the incardination of 169 priests to its structure from Włocławek diocese. Some of them conducted writing activity by publishing their works in papers of among others “Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej”. This magazine was established in 1907 and was an official and diocesan. That is why, there were apart from administrative information, some kinds of articles of theology and widely understood culture. By analysing bibliography it has been determined that from the number of 169 priests, 44 writers in cassocks cooperated with this publication in 1907–1925. Their works concerned theological issues (pastoral theology – 23 articles, History of Church – 22, studies, catechetics – articles and homiletics – 1 homily), non-fiction literature (30 reportages) and journalism (8 feature articles). In the respect of number of publications, the leaders were fr. Zieliński (9), fr. Antoni Mietliński (7), fr. Józef Patrzyk (7) and fr. Michał Ciesielski (6).

Key words: catechetics, clergy, Częstochowa diocese, history of Church, homiletics, journalism, magazine, non-fiction literature, theology, Włocławek diocese, writing.

Słowa kluczowe: czasopismo, diecezja częstochowska, diecezja włocławska, duchowieństwo, historia Kościoła, homiletyka, katechetyka, literatura faktu, piśmiennictwo, publicystyka, teologia.